

Møteinncalling

2/18

Utvalg:	Verneområdestyret ORF
Møtested:	SØGNE – Vertshuset Høllen Brygge
Dato:	16.04.2018
Tidspunkt:	10:00 – 15:00

Eventuelle forfall må meldes snarest til Verneområdeforvalter med bekreftelse for personlig vararepresentant omgående. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste 2/18

Utvalgssaksnr	Innhold	Lukket	Arkivsaksnr
ST 9/18	Godkjenning av innkalling. Protokoll fra forrige møter allerede godkjent.		
ST 10/18	Valg av ett medlem som skal underskrive protokollen sammen med styreleder		
ST 11/18	Orienteringssaker 1. Brukerundersøkelse for besøksstrategien 2. Arbeidsmengde for verneområdeforvalter a. Besøksstrategi og sekretærfunksjon for prosjektgrupper b. Forvaltningsplaner c. Plikt for oppdatering i naturbase d. Reisebudsjett og reise til Flekkefjord e. Skjøtselsplaner og skjøtselsavtaler – igangsetting av tiltakene bestilt hvert år		
ST 12/18	Styresaker		
ST 13/18	Ryvingen Fyr - Søknad om å utvide bryggen og jevne ut toppdekket for rullestolbrukere		2018/2832
ST 14/18	Mandal - fjerning av sitkagran i randsonen av Udøy		2018/2166
ST 15/18	Søknad om tilskudd til Nofence løsning - Gnr 3 Bnr 1 – Flekkefjord lvo		2018/3562
ST 16/18	Eventuelt		

**Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder**

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2018/2832-0

Saksbehandler: Maria-Victoria Solstrand

Dato: 11.04.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord lvo	13/18	16.04.18

Ryvingen Fyr - Søknad om å utvide bryggen og jevne ut toppdekket for rullestolbrukere

VEDLEGG:

1. Søknad fra Mandal kommune – Roald Larsen
2. Forvaltningsplan for statlig sikra friluftsområder Mandal 2018-2023

Forvalters innstilling

Verneområdestyret gir med hjemmel i Forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde §3-1.3 (e, i) dispensasjon fra forskriften til å utvide bryggen på Ryvingen Fyr, tilrettelegge for rullestolbrukere, og oppsetting av en gapahuk i tråd med søknaden. Materialbruk og design av gapahuk må godkjennes av verneområdeforvalter og Statens naturoppsyn før oppsetting.

Saksopplysninger

Mandal kommune vil utvide bryggen på Ryvingen Fyr, tilrettelegge for rullestolbrukere og etablere en gapahuk inntil fjellet.

Utvidelsen av bryggen og tilrettelegging for rullestolbrukere står i Forvaltningsplanen for statlig sikra friluftsområder Mandal 2018-2023 (se vedlegg 2).

Hjemmel:

Forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, Kristiansand, Søgne og Mandal kommuner, Vest- Agder (FOR-2005-04-29-388)

§3-1.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

(e) Ombygging og mindre utvidelse av eksisterende brygger.

(i) Skånsom tilrettelegging for friluftsliv i samsvar med forvaltningsplan, jf. §5, (tilrettelegging i samsvar med godkjent forvaltningsplan for skjærgårdsparkens friluftsområder krever ikke søknad).

Vurdering**Miljøprinsipper §§8-12**

For alle saker som berører naturmangfold følger det av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken.

§8 (kunnskapsgrunnlag)

En undersøkelse av registreringer i Artsdatabankens artskart og Naturbase bekrefter at det ikke foreligger registrerte viktige naturtyper eller arter innenfor tiltaksområdet. Når det gjelder kravet til kunnskap om naturmangfold i naturmangfoldloven § 8, vises det til at tiltaksområdet i hovedsak er å utvide bryggen. Selv om prosjektet arealmessig i liten grad berører naturmangfoldet, er det likevel foretatt en utsjekk i Naturbasen og i Artsdatabankens artskart, jf. at tiltaket og økt tilgang berører naturen. Det framkommer at det ikke er registrert prioriterte arter, truede eller nær truede arter på Norsk rødliste, utvalgte naturtyper, truede eller nær truede naturtyper i nærheten av bryggen. Det er heller ikke framkommet opplysninger i saken som skulle tyde på at det kan befinne seg arter eller naturtyper i prosjektområdet, som ikke er fanget opp av ovennevnte registreringer. Dermed er det heller ikke påvist mulige effekter av tiltaket på naturmangfoldet. Kravet i § 8 om at saken skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, er dermed oppfylt.

I og med at naturmangfoldet i liten grad berøres av prosjektet, og det ikke kan påvises effekter av tiltak på verdifull natur, legger verneområdeforvalter til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven §§ 9–10.

§11 (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Jfr. § 11 i NML (2009), kostnader ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder skal dekkes av tiltakshaver. Kostnader ved å hindre eller begrense skade innebefatter alle kostnader ved forebyggende eller gjenopprettende tiltak. I dette kan det også ligge kostnader med å fremskaffe kunnskap.

§12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

Det er ikke aktuelt å vurdere alternative lokaliseringer av bryggen. Det er heller ikke aktuelt å vurdere ulike miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder jf. § 12 for det aktuelle tiltaket.

Forvalters innstilling

Verneområdeforvalter mener at disse tiltakene for å utvide bryggen og tilrettelegging for rullestolbrukere står allerede i en godkjent forvaltningsplan. Med hjemmel i §3-1.3 (e) kan forvaltningsmyndighet gi tillatelse for ombygging og mindre utvidelse av eksisterende brygger.

Å bygge en gapahuk og tilrettelegging for å hjelpe rullestolbrukere kommer inn til bua faller under kategorien av skånsom tilrettelegging for friluftsliv. Med hjemmel i §3-1.3 (i) kan forvaltningsmyndighet gi tillatelse til skånsom tilrettelegging for friluftsliv som er i samsvar med forvaltningsplanen.

Det er derfor anbefalingen av verneområdeforvalteren at alle tiltak i søknadsbrev fra Mandal kommune får tillatelse for gjennomføring: utvidelse av bryggen, tilrettelegging for rullestolbrukere, og etablering av en gapahuk inntil fjellet. For den gapahuk er det anbefalt at materialbruk og design godkjennes av verneområdeforvalter og Statens naturoppsyn før oppsetting.

VEDLEGG 1

Fra: Roald Larsen [mailto:roald.larsen@mandal.kommune.no]

Sendt: 14. mars 2018 08.34

Til: Solstrand, Maria-Victoria <fmavmso@fylkesmannen.no>

Kopi: Tormod Try <Tormod.Try@mandal.kommune.no>; Harald Øyslebø <Harald.Oyslebo@mandal.kommune.no>; oystein.steinsvag@gmail.com; Roald Larsen <roald.larsen@mandal.kommune.no>

Emne: Søknader tiltak Ryvingen

Sender søknader vedrørende tiltak på Ryvingen. To av tiltakene ; brygge og rullestolbane ligger allerede i forvaltningsplanen. Jeg sender også søknader om disse til kystverket og fylkeskonservator.

I sommersesongen, på fine dager eller ved arrangementer, ser vi at det er for få bryggeplasser i havna. Vi ønsker å løse problemet ved å utvide bryggearealet. Vi vil forlenge eksisterende betongbrygge. Den nye delen vil få samme utførelse som nåværende. Og vil være tilgjengelig for rullestol.

Vi har et sterkt ønske om at flest mulig kan besøke Ryvingen og severdighetene. I dag er det mulig å komme i land med rullestol. På brygga er det festeanordning for personløfter og rullestolbane for adkomst fra båt som har bauport eller sidedør.

Dessverre er toppdekket på den gamle brygga så grov og ujevn at det er problematisk og for noen umulig å komme fram med rullestol. Vi ønsker å støpe en rullestolbane i en bredde av 120 cm. Med en høyde på ca 10 cm. Den gamle steinbrygga vil bestå og det vil være synlig for alle, hva som er gammelt og hva som er nytt.

Ryvingens venner ønsker å lage et oppholdsareal i havna som gir noe beskyttelse for vær og vind. De ser for seg en gapahuk inntil fjellet hvor det i dag er en betongplattning og en røkeovn. Røkeovnen vil de restaurere og innlemme i gapahuken. Vi ser for oss at gapahuken blir bygd av rundtømmer og naturstein. Taket bør være gammel blikk eller torv med stedege planter. Et vindu mot sjøen vil gjøre det ekstra trivelig.

Tilgjengeligheten til sjøbua er dårlig. Vi ser for oss ei dør på vestsida med en utvendig rampe. Da vil også rullestolbrukere komme inn i bua.

Vennlig hilsen

Roald Larsen

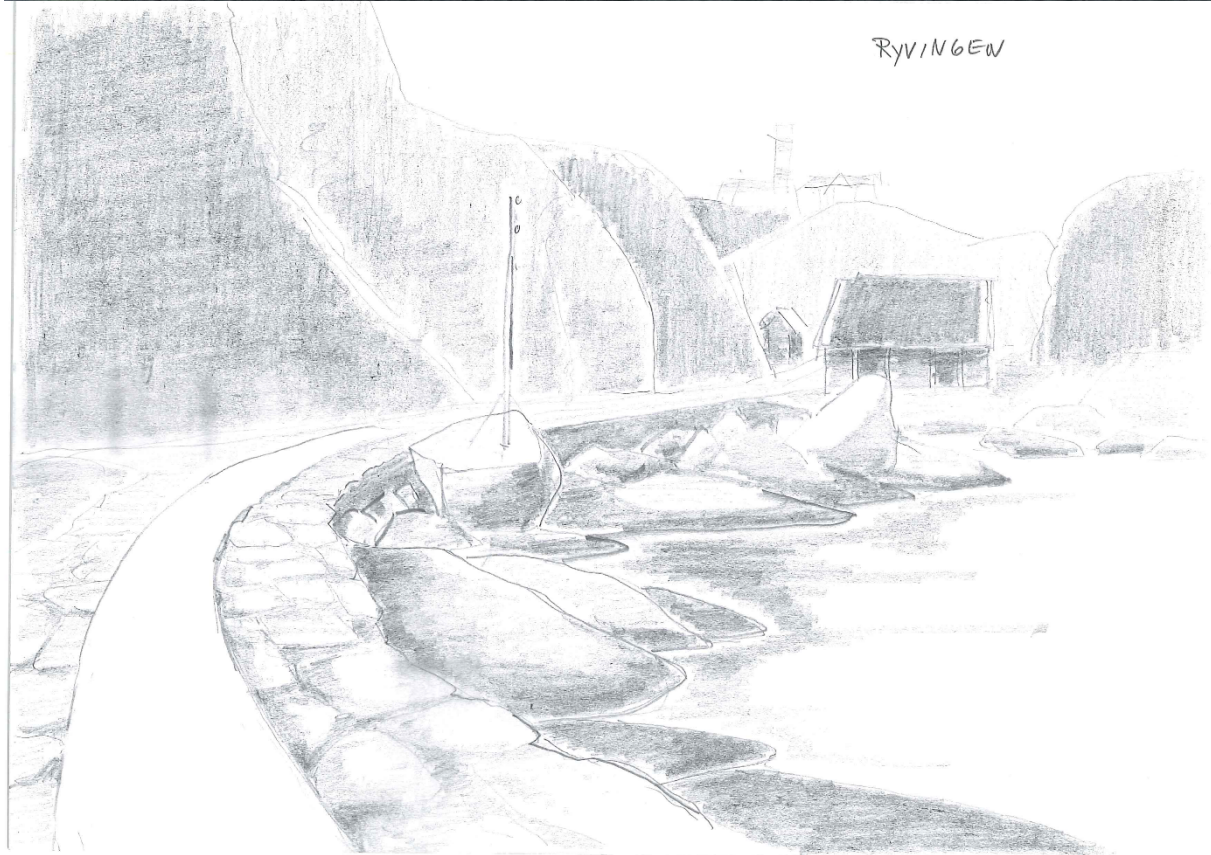

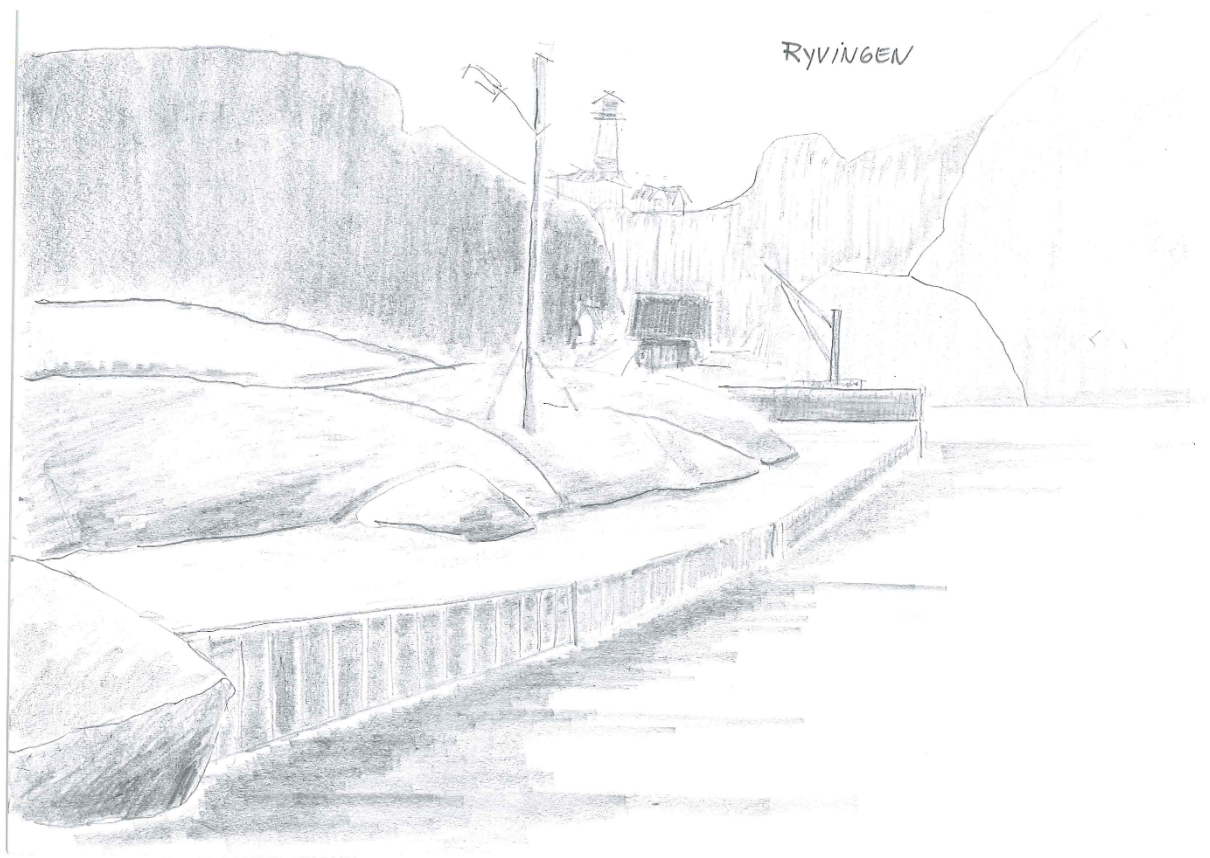
Mandal kommune

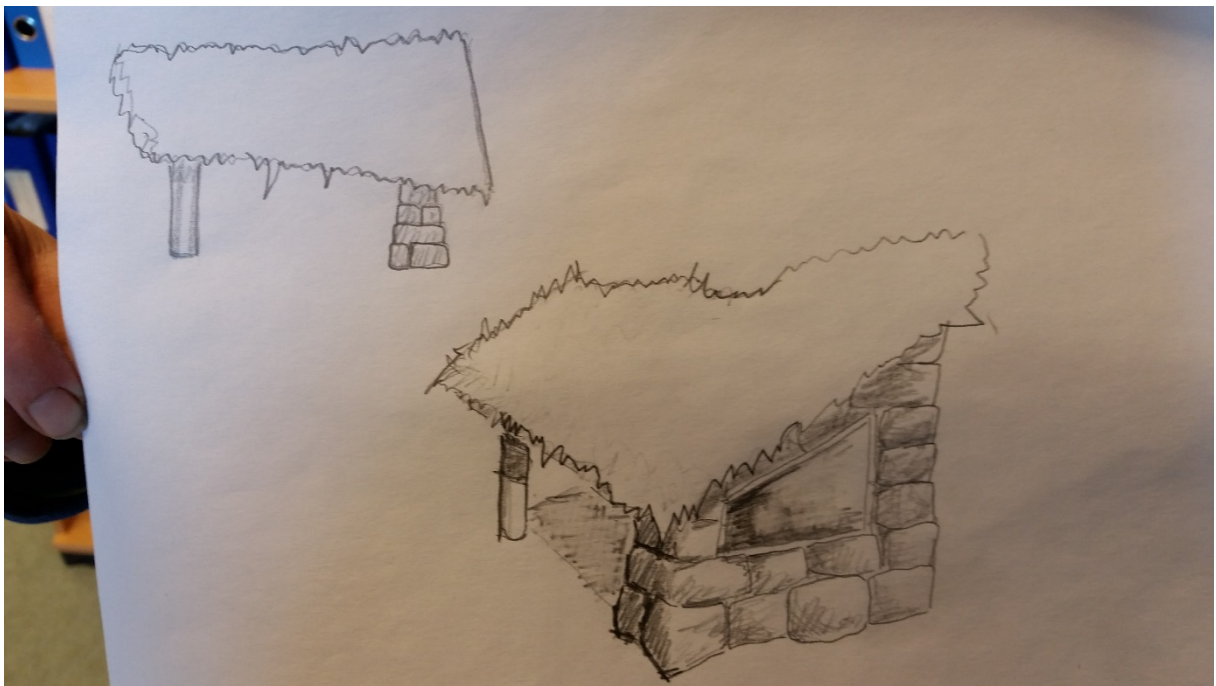
Naturforvalter, Bydrift

Mobil: +4791513343

Epost: roald.larsen@mandal.kommune.no

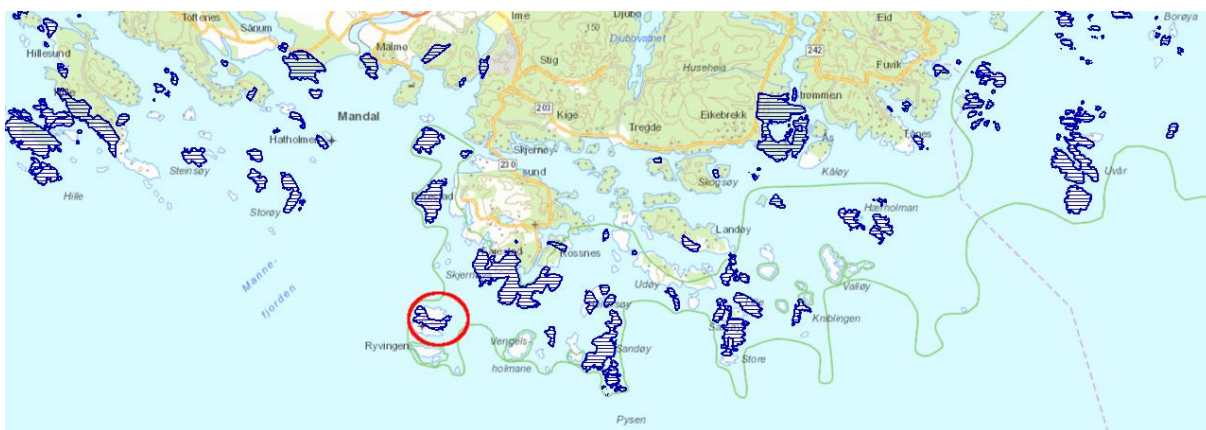

DEL 1:

Forvaltningsplan for statlig sikra friluftslivsområder Mandal for 2018-2023

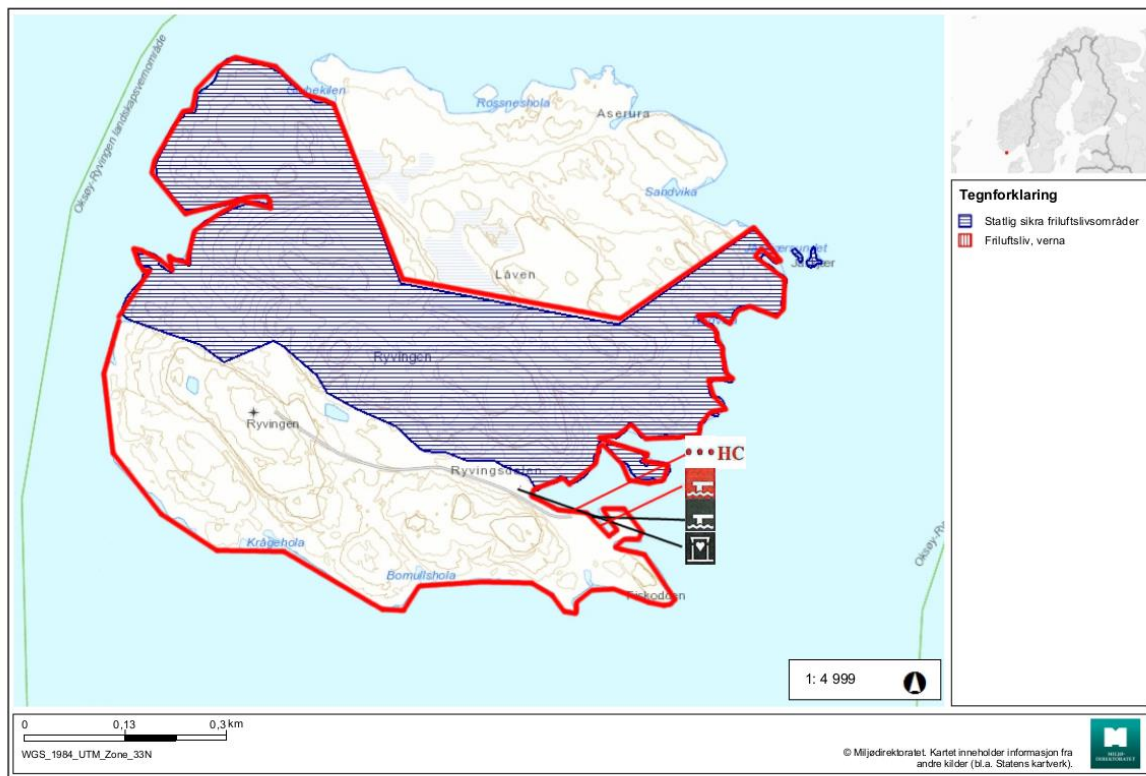
Fakta om kommunen pr 06.12.2016

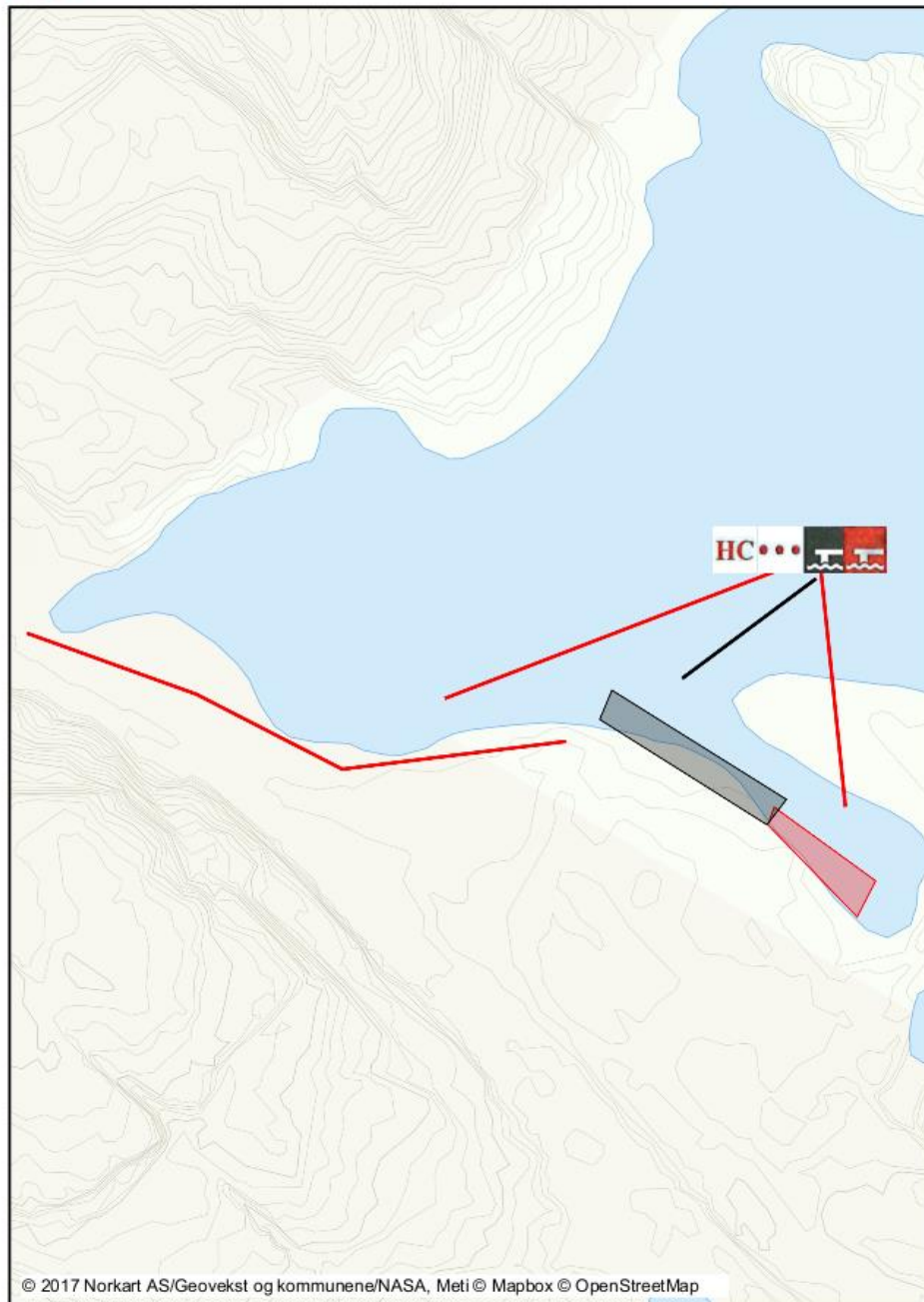
Antall innbyggere	Ant innbyggere per km2	Antall statlig sikra friluftslivsområder	Andre friluftslivs-områder (antall)
15600	73	65	5

DEL 2:

Forvaltningsplan

Mandal: Ryvingen

Fint om det markeres for eksisterende og planlagte tiltak i kartet.

1. Områdebeskrivelse/status

Gnr/ Bnr	FS-nummer naturbase.no	Sikrings form	Sikret år	Areal (da)	Grunneier	Forvaltning og drift	Nærområde?
23/7 23/1 23/3 23/4 23/5 23/6 23/9 23/10 23/25 23/35	FS000002463	☐ Erverk ☒ Avtale		303	☒ Stat ☐ Kommune/ friluftsråd ☒ Privat	[Mandal kommune, Skjærgårdstje nesten. Oksøy Ryvingen Landskapsver nområde.]	☐ Ja ☒ Nei
Kommentarer		Kystverket står som eier av den sydligste delen som inkluderer brygge, vei og bygninger.					

	forklaring	beskrivelse
Naturgrunnlag	Kort om flora og fauna, landskap, naturtype, evt rødlistearter etc	Ryvingen er en holme ytterst i Mandals skjærgård. Det er en fyrstasjon fra 1876. Naturtypen er naturbeitemark og kystlynghei. Mange sjeldne arter er observert. Hovedsakelig fugler. De fleste på trekk.
Kulturminner	Kort om evt kulturminner i området og hensyn til disse	Her er mye historie. Fyr , tomannsbolig, uthus, sjøbu, tufter etter gamle bygninger og ruiner etter tyske anlegg fra 2. verdenskrig. Fra brygga til fyret går en 420 meter oppmurt vei.
Bygninger	Nevn evt bygninger på området og omtal kort bruken av og ansvaret for disse	Foreningen Ryvingens venner står for utleie.
Adkomst/kommunikasjon	Adkomst til området, tilgjengelighet og offentlig kommunikasjon	Med båt.
Egnet bruk	Vurdering av hvilke aktiviteter området egner seg for	☒ Turgåing ☐ Sykling ☐ Bading ☒ Bading ☐ Klatring ☐ Båtturfart ☒ Båtturfart ☒ Fiske ☐ Lek, rekreasjon ☒ Lek, rekreasjon ☐ Teltning annet <u>Undervisning, utstillinger</u>
Eksisterende tilrettelegging	Tilretteleggings-tiltak i området før planperioden inkl (tilrettelegging for funksjonshemmede	Brygge med universell utforming og toalett.
Annet	Andre relevante forhold	[klikk her for å skrive]

2. Behov for tiltak i planperioden

nr	Tiltak	Beskrivelse	Utføres av/ Ansvar	Gjennom- føres år	Kostnad
	Betongbrygge	Forlengelse av eksisterende betongbrygge. Om sommeren er det ofte behov for flere båtplasser. Særlig ved større arrangementer, er kapasiteten alt for liten.	Entreprenør/ Mandal kommune	2020	270 000
	Universell bane fra brygge til sjøbod.	Støpe en 120 cm bred rullestolbane på det eksisterende natursteinsdekket. For funksjonshemmede er veien fra brygga til sjøbua nesten ufremkommelig.	Entreprenør/ Mandal kommune.	2020	180 000
	Total kostnad				450 000

**Tiltak som kan gjøre det enda mer attraktivt å bruke området
(tiltak ut over ovennevnte/ tiltak på lang sikt)**

[klikk her for å skrive]

3. Driftsplan for planperioden (frivillig utfylling)

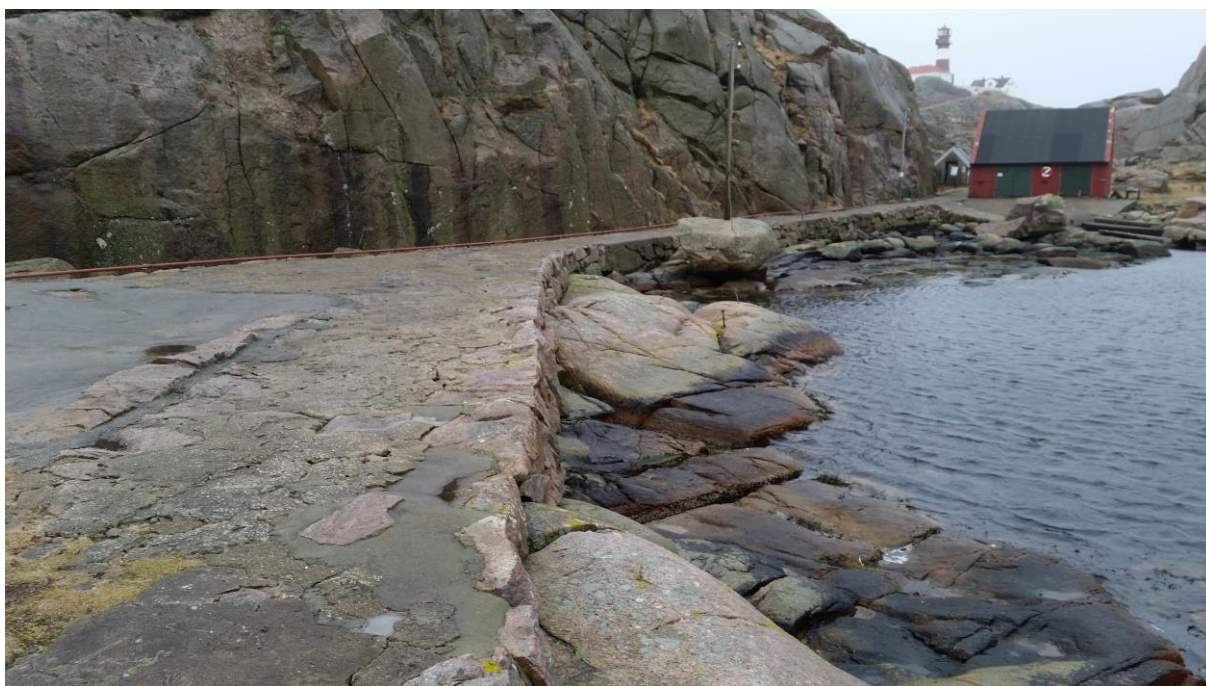
nr	Løpende oppgaver; årlig (f eks rydding, vasking, tilsyn, planklipping etc.)	Hyppighet	Årlig kostnad	Ansvar	Merknad
	Sum årlig kostnad:		0		

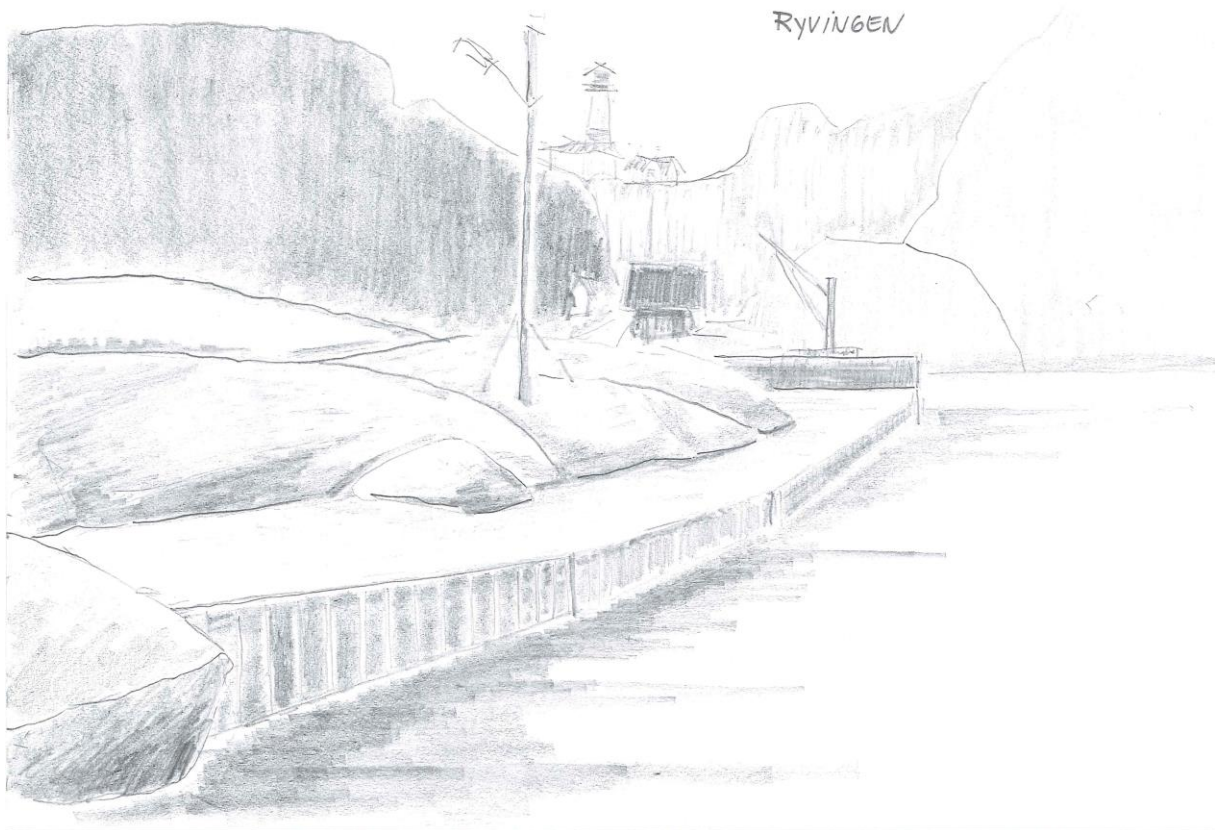
nr	Større og sjeldnere oppgaver, (f eks grusing, maling, skogrydding etc.)	Hyppighet	Årlig kostnad	Ansvar	Merknad
	Sum årlig kostnad:		0		

Annet

[klikk her for å skrive]

Fotografier

Oppsummering

1. Prioritering av tiltak i statlig sikra friluftslivsområder i Mandal kommune 2018-2023

Område (navn)	Tiltak nr	Tiltak	Kostnad	Utføres av	Prioritet	Merknad
Indre og Ytre Mannevær	9	Ny steinbrygge	600 000	Entreprenør. Mandal kommune	4	
		Fjerne stein under vann ved brygge.	70 000	Entreprenør. Mandal kommune.	4	
Ytre Farestad og Ystevågen	7	Grusing av sti ved hjelp av helikopter.	300 000	Mandal kommune	1	
Selvåg, Strømsneset	11	Ny steinbrygge	740 000	Entreprenør Mandal kommune	3	
Selvåg Strømsneset		Strand	85 000	Entreprenør Mandal kommune	3	
Selvåg Strømsneset		Hogst rydding	90 000	Mandal kommune	2	
Selvåg Strømsneset		Nytt toalett	230 000	Entreprenør Mandal kommune	3	
Selvåg Storestøl		Grøfting av jorder	100 000	Entreprenør Mandal kommune	2	
Sandøy	10	Ny steinbrygge, rullestolban e og toalett	1 025 000	Entreprenør Mandal kommune	4	
		Trebrygge	380 000	Mandal motorbåtforening	3	

				Mandal kommune		
Ryvingen	3	Ny brygge og rullestolvei	450 000	Entreprenør Mandal kommune	2	
Rosnes	8	Ny brygge, toalett, sti og rydding	665 000	Entreprenør Mandal kommune	5	
Risøbank	4	Nytt toalett med innlagt vann og avløp	850 000	Entreprenør Mandal kommune	1	
Ramslandet/ Hille	2	Ny steinbrygge og adkomstvei	1 200 000	Entreprenør Mandal kommune	3	
Kammershammeren	5	Gjerde	30 000	Mandal kommune	1	
		Gapahuk	200 000	Mandal motorbåtforening	1	
		Ny steinbrygge	1 700 000	Entreprenør Mandal kommune	2	
Meavraodden	1	Ny brygge i stein og adkomstvei	1 350 000	Entreprenør Mandal kommune	2	
Grunnesund	6	Gangbru	30 000	Mandal kommune	1	
Færøy	12	Ny steinbrygge	650 000	Entreprenør Mandal kommune	3	
Storevarden kystvaktstasjon	13	Vedlikehold vaktstasjon	120 000	Entreprenør	1	
		Hogst, rydding	75 000	Mandal kommune	1	
		Bedre ankomst	80 000	Entreprenør Mandal kommune	2	
Total kostnad i planperiode:			11 140 000			

2. Drift av statlig sikra i Mandal kommune [planperiode] (frivillig utfylling)

Område (navn)	Løpende oppgaver	Årlig kostnad	Større oppgaver	Kostnad	Merknad
Total årlig kostnad		0		0	
Total kostnad i planperiode:					

**Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder**

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2018/2166-0

Saksbehandler: Maria-Victoria Solstrand

Dato: 10.04.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord lvo	14/18	16. april 18

Mandal - fjerning av sitkagran i randsonen av Udøy

VEDLEGG 1: Vurdering av Udøy og randsonen - prosjektleder for sitkafjerning OM Ertzeid

Forvalters innstilling

Verneområdestyret godkjenner bruk av offentlig midler for fjerning av sitkagran på Udøy innenfor og utenfor landskapsvernområdets grense, og Prestholmen med hensyn til både ressursbruk og spredningsfare. En vurdering av andre randsoner i nærheten av Udøy blir tatt opp etter sitkafjerning innenfor Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder blir gjennomført.

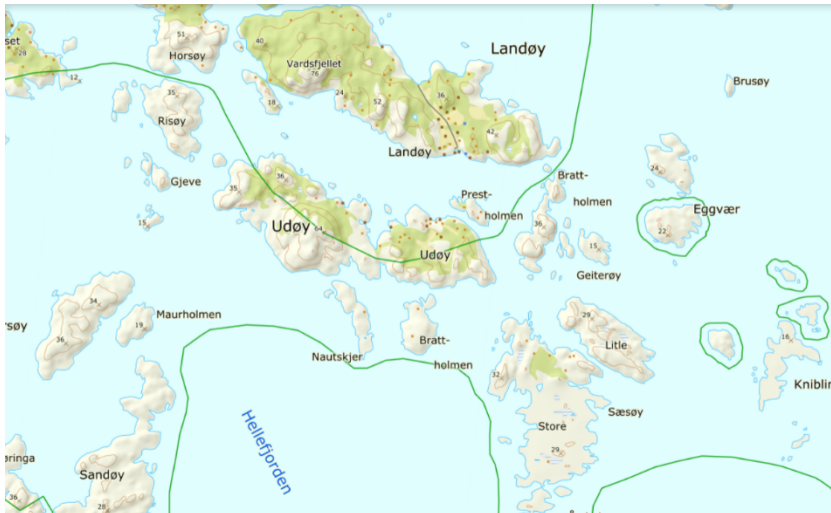
Saksopplysninger

Historikk:

2. aug 2017	Verneområdeforvalter inviterte alle grunneiere på Udøy, Sæsøy og Landøy til et informasjonsmøte om sitkafjerning. Grunneiere ønsket at sitkagran blir fjernet fra Landøy som ligger i randsonen.
11. okt 2017	Planen var for å fjerne sitkagran på sørøst Udøy med restmidler for 2017. Ny informasjon om sårbar kulturminner i området kom frem og verneområdeforvalter var nødt til å sette sitkafjerning på sørøst Udøy på vent. Det var ikke nok midler igjen i 2017 for å hente inn et helikopter for å fjerne tømmer.
21. mars 2018	Verneområdestyret, flere grunneiere og prosjektleder for sitkafjerning OM Ertzeid dro på befaring for å få en oversikt over sitkagran innenfor og utenfor landskapsvernområdet, i nærheten av Udøy.

Verneområdestyret har fått 400.000 kr. i 2018 for fjerning av sitkagran innenfor Oksøy-Ryvingen lvo og Udøy er prioritert som nr. 1 for 2018. Spørsmålet til verneområdestyret fra grunneiere i området er hvor mye av randsonen kan tas.

Verneområdestyret dro på befaring den 21. mars for å se over Udøy og randsonen.

Vurdering

Bruk av offentlig midler for sitkafjerning i randsonen er en vurdering som må tas på hvert enkelt tilfelle separat.

Kostnadsestimat for fjerning av sitkagran innenfor Oksøy-Ryvingen lvo er 1.4 millioner kr, delt opp over fire år. Kostnadsestimat for Flekkefjord lvo er 2.5 millioner kr delt opp over fem år. Det er svært mye sitkagran i området rundt Udøy utenfor lvo grensen. Et kostnadsestimat for fjerning av sitkagran bare på Landøy er sett til over 2.5 millioner kr.

Fremmede arter bekjemping må først og fremst prioriteres innenfor landskapsvernområdets grenser.

Det er så pass mye sitkagran i randsonen rundt Udøy at verneområdestyret må ta bestemmelsen basert på to grunnleggende prinsipper:

1. **kost-nytte analyse** – dvs totalt kostnad investert mot økning i verneverdien
2. **likestilling** – når verneområdestyret først ser på randsonen, hvilke kriterier definerer tiltaksområder? F. eks. avstand fra grenser, vind og strøm retninger, kostnader osv.

Detaljert kartlegging av Udøy og randsonen var gjennomført og vurderingen fra prosjektlederen OM Ertzeid er følgende:

- I prioritert rekkefølge anbefaler jeg derfor følgende tiltak:*
- Fjerning av de tre hovedforekomstene på Udøy
 - Fjerning av foryngelse innenfor landskapsvernområdet på Udøy
 - Fjerning av forekomst på Prestholmen
 - Fjerning av øvrige forekomster utenfor randsonen på Udøy

Landøy er ikke vurdert som spredningsfare for øyer og holmer innenfor O-R lvo. I tillegg er kostnadsestimat for Landøy alene det samme som det for hele Flekkefjord lvo. Deretter hvis man ser på et kost-nytt analyse, vil en stor investering av sitkafjerning på Landøy ikke vesentlig øke verneverdien innenfor O-R lvo. Verneområdeforvalter anbefaler derfor at verneområdestyret godkjenner bruk av offentlig midler for fjerning av sitkagran på hele Udøy og Prestholmen på første omgang. Etter fjerning av sitkagran innenfor Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord er gjennomført (2022) kan randsonen rundt Udøy vurderes på nytt.

VEDLEGG 1

Fra: Ole Morten Ertzeid [mailto:ole.ertzeid@gmail.com]
Sendt: 8. april 2018 22.38
Til: Solstrand, Maria-Victoria <fmavmso@fylkesmannen.no>
Emne: Anbefalte tiltak på og rundt Udøy i Mandal Kommune

Hei.

Sender som avtalt min anbefaling vedrørende fjerning av Sitkagran på Udøy, samt omkringliggende øyer.

Det har blitt diskutert mye i henhold til omfanget av tiltak som skal/bør igangsettes på og rundt Udøy. Ca 50% av Udøy er innenfor landskapsvernområdet mot sør. Det er registrert flere forekomster, herunder både enkeltforekomster og etablerte bestander av sitkagran på Udøy. Det er i hovedsak tre ulike hovedforekomster av varierende størrelse og hogstklasse, samt stedvis kraftig foryngelse ut i kystlynghei mot sør. For å hindre videre spredning bør hovedforekomstene fjernes. På kort sikt er da videre spredning redusert. På lang sikt bør alle forekomster av sitkagran på Udøy fjernes. Da helst før foryngelse oppnår "kjønnsmoden alder" på 20 år.

Det er også flere omkringliggende øyer med forekomster av sitkagran. Disse varierer veldig i alder og størrelse, og stedvis har skjøtsel blitt gjennomført. De fleste av disse forekomstene ligger utenfor randsonen, men bør uansett vurderes med tanke på potensiell spredning inn i landskapsvernområdet.

Omkringliggende øyer med sitkagran:

- Landøy
- Prestholmen
- Risøy
- Gjeve
- Horsøy
- Nautskjer

Av disse øyene er det kun Risøy, Gjeve og Nautskjer som er innenfor selve landskapsvernområdet og her bør selvsagt skjøtsel gjennomføres. Øvrige øyer ligger utenfor landskapsvernområdet og skjøtsel bør vurderes på bakgrunn av mulig spredningsfare inn i landskapsvernområdet. De største forekomstene er lokalisert på Landøy, mens Prestholmen har den korteste avstanden til Udøy og randsonen. Om vi ser på Oksøy- Ryvingen landskapsvernomsråde i sin helhet er det titalls øyer og holmer som ligger langs- og rett utenfor randsonen der sitkagran er observert. Bekjempelse av fremmedarter bør i første omgang prioriteres innenfor selve landskapsvernområdet, og ikke stykkvis innenfor og utenfor. Slikt fører til dårlig kontinuitet, og vanskeliggjør arbeidet med oppfølging og gjennomføring.

Med dette sagt bør en uansett vurdere områder der det på kort sikt vil være fare for spredning ut i åpen kystlynghei og lignende. For å kunne avgjøre hvor dette kan være aktuelt er det to faktorer som må avklares: avstand og vindretning. Erfaringsmessig vet vi at vindretning i hovedsak står fra sør/ sørvest eller øst/ nordøst. På bakgrunn av dette kan vi utelukke Landøy. Med unntak av sin nærhet til Brattholmen er korteste avstand til landskapsvernområdet 500 m. Om vi også iberegner tradisjonell vindretning og forekomstenes plassering, vil ikke Landøy utgjøre store fare for spredning. Prestholmen er derimot en annen historie. Nærmeste forekomst ligger 90 m fra grensen til landskapsvernområdet. Ved vind fra nordøst vil østre del av Udøy være innenfor nedslagsområdet for frø.

I prioritert rekkefølge anbefaler jeg derfor følgende tiltak:

- Fjerning av de tre hovedforekomstene på Udøy
- Fjerning av foryngelse innenfor landskapsvernområdet på Udøy
- Fjerning av forekomst på Prestholmen
- Fjerning av øvrige forekomster utenfor randsonen på Udøy

Med vennlig hilsen,

Ole Morten Ertzeid Opsahl

**Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder**

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2018/3562-0

Saksbehandler: Maria-Victoria Solstrand

Dato: 11.04.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord Ivo	15/18	16.april 18

Søknad om tilskudd til Nofence løsning - Gnr 3 Bnr 1 – Flekkefjord Ivo

VEDLEGG:

1. Søknad fra OGR om en Nofence løsning for Gnr 3, Bnr 1
2. Forvaltningsplan 2010
3. Søknad til MDir for midler 2018

Forvalters innstilling

Ingen

Saksopplysninger

Grunneier Ole Geir Reistad søker om tilskudd for utprøving av en Nofence løsning som erstatning for tradisjonell gjerding på hans eiendom Gnr 3, Bnr 1 i Flekkefjord landskapsvernområde.

Verneområdeforvalter innkalte OGR til et møte i Flekkefjord mens hun var i Flekkefjord 3-6 april. OGR nektet å møte opp for å diskutere saken, så verneområdeforvalteren mangler en god del informasjon i denne saken. Allikevel, er saken presenterte til verneområdestyret for vedtak.

Nofence er en elektronisk gjerd teknologi som er nå godkjent av mattilsynet for geit, og bare for geit foreløpig. Et hovedfunn fra en rapport fra forskere ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) november 2017 er at bruk av Nofence på geit ikke fører til redusert dyrevelferd.

Undersøkelsene viste at geiter som var ferdige med innlæringsperioden på de virtuelle gjerdene fikk 10,6 varsellyder per dag, og 0,4 støt. For geiter som skulle lære seg Nofence hørte de i gjennomsnitt 5.93 varsellyder per dag og fikk i snitt 1,89 strømstøt per dag.

– Dette viser at dyrene er i stand til å lære. Vi ser at de responderer på lydsignalet og at de oppfatter sammenhengen mellom lyd og støt, sier forsker Knut Egil Bøe.

Forutsatt at det brukes på en forsvarlig måte, og brukeren følger opplæringen og bruksanvisningen fra Nofence, har ikke Mattilsynet lenger innvendinger mot Nofence. Men det er forutsatt at det brukes riktig.

Nofence krever årlig driftskostnader.

Søknaden fra OG Reistad innebærer følgende kostnader:

Miljøprinsippene §§8-12

For alle saker som berører naturmangfold følger det av naturmangfoldloven §7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken.

En Nofence løsning er elektronisk. Det betyr ingen inngrep i terrenget og ingen påvirkning på naturmangfold i området. Faktisk for å ha en løsning for geit i området som er svært gjengrodd og med vanskelig tilgjengelighet betyr at en slik elektronisk løsning blir positiv for naturmangfold i området. Krav for vurderingen i henhold til miljøprinsippene §§8-12 er oppfylt.

Vurdering

Denne saken er en prinsipiell sak for verneområdestyret med store konsekvenser særlig innenfor Flekkefjord landskapsvernområdet hvor alvorlig gjengroing er ofte tilknyttet til terreng som er utilgjengelig for mennesker.

Vedtatt forvaltningsplanen legger opp til bruk av 10-15.000 kg gjerdemateriell med behov for årlig vedlikehold

Et kost-nytte analyse for en tradisjonell løsning for gjerde som det står i forvaltningsplanen fra 2010 viser til at investeringen i slik tradisjonell gjerde kommer med flere ulemper:

- 1) Kostbart.
- 2) Det krever vesentlig inngrep i terrenget som kan vesentlig forstyrre naturmangfold i noen områder. I tillegg vil en slik tradisjonell løsning medføre miljøforringelse tilknyttet omfattende transport og boring i fjell.
- 3) På grunn av utilgjengeligheten er regelmessig vedlikehold tilnærmet umulig. Et gjerd vil forvitte som skrap i naturen etterhvert. Et unødvendig gjerde vil etter bruk bli stående igjen som ren forsøpling og til fare for skade på dyr.

En slik investering i tradisjonelle gjerde vil derfor ikke nødvendigvis øker verneverdien vesentlig i mange områder innenfor Flekkefjord Ivo.

Det finnes nå teknologi som gjør det mulig med geite beiting uten fysiske gjerder. Dette vil betydelig redusere kostnadene forbundet med beiting og skjøtsel av gjengrodd områder i Flekkefjord Ivo. Det vil også åpne opp for at beitedyr og mennesker kan bruke de samme områdene i større grad enn før. Et problem for mange bønder er at turgåer ikke lukket gjerdporter ordentlig etter bruk. Nofence for

geit kan delvis løse dette problemet. I andre tilfeller må forvaltningsmyndigheten vurdere automatisk portstenging.

Kartet for en mulig utprøving av en Nofence gjerde løsning finnes allerede i den godkjent forvaltningsplanen 2010 og verneområdestyret har fått midler i 2018 for første år av en tre-års restaurerings prosjekt for Kjellness-Lindåsen. Gnr 3, Bnr 1 ligger innenfor dette prosjektet.

I forhold til årlig driftskostnader av Nofence er det ikke noe forvaltningsmyndigheten har lov til å forplikte seg til.

Søknad innebærer:

Rydding til beite 50t x kr 300	kr. 15.000
Innkjøp Nofence-utstyr (se vedlegg for mer info.)	kr. 19.750
Halvårlig brukskostnad Nofence (se vedlegg for mer info.)	kr. 5.760
Registreringer og rapportering (kan som nevnt utgå) 40t x kr 300	<u>kr. 12.000</u>
Summert (eks mva)	kr. 52.510

Verneområdeforvalter kan ikke legge fram en innstilling i denne saken siden alle fakta ennå ikke er samlet inn. Denne Nofence løsningen blir tilknyttet til en skjøtselsavtale for OG Reistad. Detaljer om den avtalen er ennå ikke på plass.

Verneområdeforvalter har heller ikke en oversikt ennå over andre tiltak eller interesser for Nofence i området, mulig påvirkning til andre grunneiere i området, og hvordan 2018 midler blir delt opp i den større sammenhengen av Kjellnes-Lindåsen restaureringsprosjektet. Verneområdeforvalter har ikke hatt tid å være på befaring i området, men Flekkefjord kommune var på en befaring og skal gi verneområdestyret en presentasjon av området på styremøtet.

Verneområdeforvalter har tatt en avgjørelse å levere saken til verneområdestyret selv om alle detaljer er ikke på plass. Dette gjøres for at OG Reistad vil komme i gang snarest mulig slik at utprøving av Nofence kan skje i år. Neste styremøte er 1. juni og da er det for seint for 2018.

I utgangspunktet ser verneområdeforvalter positiv på en Nofence løsning for geit med forbehold at Nofence brukes på en forsvarlig måte, brukeren følger opplæringen og bruksanvisningen, og at bonden holder verneområdeforvalter oppdatert med skriftlig dokumentasjon om hvordan utprøving utvikles i området. Verneområdeforvalter ønsker at detaljer angående en skjøtselsavtale er på plass før Nofence utstyr blir bestilt, hvis det blir aktuelt at verneområdestyret godkjenner søknaden.

Hidra, den 23.03.2018

Verneområdeforvalter – fmavmso@fylkesmannen.no

**TILBUD OM OPPSTARTSTILTAK IHT. FORVALTNINGSPLAN
kap. 5, tiltak «D» Kjellnes-Lindåsen (Flekkefjord landskapsvernområde).**

Følgende er vedtatt i forvaltningsplan:

Bevaringsformål : «Bevare kystlynghei på Lindåsen.»

Forvaltningsmål : «Legge til rette for opprettholdelse av et hensiktsmessig beitetrykk gjennom året.»

*Oppstartstiltak : «Rydding til beite» og «Gjerding» kr. 155.000

Årlige kostnad : «Beiting» og «Sviing på Lindåsen» kr. 6.500

** Oppstartstiltak må iverksettes i første fase av prosjektet og kan innebære en betydelig engangsinnstatts for å få et område i gang hvis det har vært langt driftsopphold. Dette er tiltak som kan oppnå inntill 100% tilskudd i samarbeid mellom Spesielle miljøtilskudd i landbruket og tilskudd knyttet til verneområdet. (sitat, forvaltningsplan s. 41.)*

Vedtatt forvaltningsplan angir oppstart år 2011. Hvorfor vernemyndighet har ikke har prioritert tidsplanen er ukjent. Etter området ble vernet har det ikke vært drift eller tilrettelegging for drift/skjøtsel. Gjengroing har derfor skutt stor fart. Biologisk mangfold med utrydningstrua kystlynghei i tillegg til opplevelsesverdier som utsikt, forsvinner stadig raskere så lenge formålet med vernet ikke prioriteres. Vi har skjøtsel av utrydningstrua naturtype og trepleie i nærområder og bruker i hovedsak geit ved restaurering i tillegg til kyrerasen som ble brukt før området ble vernet (Vestlandsk raudkolle). Tilbyr på denne bakgrunn restaurering/skjøtsel med start på egen eiendom g/bnr 3/1, for ev. senere utvidelse.

Sperregjerde – er områdets største utfordring grunnet kupert fjellterreng og kan innebære kostnad nær kr. 200.000. Vi forslår i stedet utprøving av 10 stk geit med bruk av ny teknologi «Nofence», hvilket i praksis er et GPS-regulert halsband som Mattilsynet i ny tid skal ha godkjent for geit til erstatning av fysisk gjerde. Dette forventes også å bli godkjent for storfe.

I tilfelle erfaringer fra utprøvingen skulle bli aktuelt å vurdere for flere områder, tilbys oppfølging med registreringer og utarbeidelse av rapport (kostnaden kan utgå hvis det ikke er slike behov).

TILBUD

Rydding til beite	50t x kr 300	kr. 15.000
Innkjøp Nofence-utstyr	(se vedlegg for mer info.)	kr. 19.750
Halvårlig brukskostnad Nofence	(se vedlegg for mer info.)	kr. 5.760
<u>Registreringer og rapportering</u>	<u>(kan som nevnt utgå)</u>	<u>40t x kr 300</u>
	Summert	kr. 52.510

Uforutsett arbeid (befaring/møte etc.) kr. 300 pr time. Alle beløp er eks. mva.

Vennlig hilsen

Ole Geir Reistad

Vedlegg: - Eksempelfotos fra 2017.
- Epost fra Nofence av 10.03.2018.

EKSEMPEL FRA BEITE MED GEIT (Boergeit) OG STORFE (Vestlandsk raudkolle)

Foto 1; - juni 2017

Geit klatrer i kratt og bøyer det ned så løv beites i høyde over 3m.
Deretter må trær hugges for beiting av resten på bakken. Kyr når ikke like høyt og er skånsom med trær, men tar seg godt frem i brattheng hvor de forsyner seg av det meste på bakken.

Foto 2; - juli 2017

Samme sted etter én mnd. beiting. (rester av trær er ryddet bort manuelt)

Subject: Nofence
From: "Harald Harstad" <harald@nofence.no>
Sent: 10.03.2018 01.01.26
To: ogr@sjoly.no;

Hei Ole Geir,

Vi har desverre ingen brosjyre, men legger ved noen videoer nederst og viser ellers til vår nettside som har noe info. Vi tror ellers at departementet er vel informert om Nofence.

Investeringskostnad for 10 klaver:

10 stk à 1850 kr = 18500 kr eks mva
 1 stk batterilader à 470 kr
 2 stk ekstra batteri à 390 kr

tot sum 19750 kr eks. mva

kostnad for bruk per år:

Kostnad for bruk utifra denne prismatrisa i henhold til reell bruk per år. Du betaler ikke når klavene ikke er i bruk.

Alle priser i NOK eks. mva. Her kommer vi med en priskalkulator etterhvert slik at det blir enklere å forstå, herunder også forutsetninger for beregning av dette slik at det ikke skal oppstå missforståelser.

Betaling for dette vil gjøres med at du stipulerer din bruk og lager en betalingsplan som passer deg, så blir det en avregning etter reelt bruk. Er er ikke alle detaljer landet enda:)

Med ti geiter som beiter i 160 dager per år f.eks, så blir kostnaden per år:

$10 * 160 * 3,60 = 5760$ kr.

Daily cost per collar

Collars per customer	1-30 days of grazing (1 month)	31-60 days of grazing (2 months)	61-90 days of grazing (3 months)	91-120 days of grazing (4 months)	121-150 days of grazing (5 months)	151-180 days of grazing (6 months)	181-210 days of grazing (7 months)	211-240 days of grazing (8 months)	241-270 days of grazing (9 months)	271-300 days of grazing (10 months)	301-330 days of grazing (11 months)	331-365 days of grazing (12 months)
1-3	6.00	6.00	5.70	5.40	5.10	4.80	4.50	4.20	3.90	3.60	3.30	3.00
4-9	5.00	5.00	4.75	4.50	4.25	4.00	3.75	3.50	3.25	3.00	2.75	2.50
10-19	4.50	4.50	4.28	4.05	3.83	3.60	3.38	3.15	2.93	2.70	2.48	2.25
20-49	4.00	4.00	3.80	3.60	3.40	3.20	3.00	2.80	2.60	2.40	2.20	2.00
50-99	3.50	3.50	3.33	3.15	2.98	2.80	2.63	2.45	2.28	2.10	1.93	1.75
100-199	3.00	3.00	2.85	2.70	2.55	2.40	2.25	2.10	1.95	1.80	1.65	1.50
200+	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1	ASK1

https://www.youtube.com/watch?time_continue=20&v=zf1C76_CLuU

<https://www.youtube.com/watch?v=EihJuqlOmDc>

<https://www.youtube.com/watch?v=bO39rSXT4lq>

<https://www.youtube.com/watch?v=d-pf9Qj9jp0>

<https://www.youtube.com/watch?v=Ghci-WOZrR0>

Norsk skjema

Navn: Ole Geir Reistad

Telefonnummer: 40550161

E-post: ogr@sjoly.no

Fylke: Hidrasund

Kommune: Hidrasund

Melding: Dette er en forespørsel og ikke bestilling. Vi har skjøtsel av landskapsvernområde med bruk av geit og ammekyr for å motvirke gjengroing. Nofence vil kunne åpne for beitebruk i et terreng som i dag ikke beites grunnet store utfordringer ved oppsetting av gjerde. Vernemyndigheter tilbyr tilskudd for oppsett av gjerde, men utfordringen har vært for store til at dette så langt er blitt gjort. Vi ønsker derfor å undersøke

om tilgjengelige midler i stedet kan brukes på kjøpt av nofense, eventuelt med 10-20 geit som et prøveprosjekt i første omgang. I den forbindelse håper jeg dere kan gi en prisantydning på 10-20 stk, og hvis dere har en grei brosjyre å legge med, som trolig vil bli videresendt til departementet, hadde også det vært geit. Med vennlig hilsen Ole Geir Reistad

--

All the best,

Harald Harstad
Business Development
Nofence AS

+47 913 967 89

harald@nofence.no

<http://nofence.no/en>

[facebook.com/nofence](https://www.facebook.com/nofence)

<https://www.linkedin.com/company/2261480/>

Virus-free. www.avg.com

*... med geit og kyr i
verdifulle landskap*

Ole Geir Reistad
Bygg, Maskinteknikk &
Landskapspleie

Hidra, den 28.03.2018

Verneområdeforvalter – fmavmso@fylkesmannen.no

KOMPLETTERING ANG.:

**TILBUD OM OPPSTARTSTILTAK IHT. FORVALTNINGSPLAN
kap. 5, tiltak «D» Kjellnes-Lindåsen (Flekkefjord landskapsvernområde).**

På bakgrunn av områdeforvalters epost av 26.03.2018 kompletteres følgende:

Det er levert et enkelt tilbud. Dessverre ser vi ikke poenget med å bruke ressurser på søknad eller møte for områder som ikke har høy prioritet hos verneområdestyret. Viser i så måte til at området ikke er prioritert høyt i gjeldende plan eller i forslag til fremtidig forvaltningsplan.

Saken gjelder et tilbuds om samarbeid for halvårig utprøvningsprosjekt av ny teknologi som kan revolusjonere fremtidig beitebruk ved restaurering og skjøtsel, hvor løsningen deretter kan kopieres til flere steder i verneområdet. Dette tilbud gjelder arbeid som utføres av oss med vår eiendom og med våre beitedyr. Jeg ser derfor ikke behovet for å trekke inn kommunen eller andre grunneiere.

Aktuelt område er vist med påtegning på forvaltningsplanens kart, slik det her er vedlagt.

Tilbudet ble innsendt 23 mars og kan ved aksept i møte 16 april fullføres dette år.
Utsettelse til 1 juli vil gi for kort tid til å fullføre halvårig utprøving i årets beitesesong.

Både resultatet fra prøveperioden og vedtak som forteller hva som kan forventes å bli prioritert i området, ønskes før vi tar initiativ til mer langsiktig plan om restaurering og skjøtsel i området.

Tilbudet kan forkastes eller aksepteres, og vi er åpen for å vurdere andre alternativer.
Akseptfrist settes til møtet 16 april.

Vennlig hilsen

Ole Geir Reistad

Vedlegg: 2 sider.

D. Kjellnes - Lindåsen

Bevaringsmål:

1. Opprettholde naturbeitemark på Kjellnes.

2. Bevare kystlynghei på Lindåsen.

Forvaltningsmål:

1. Legge til rette for opprettholdelse av et hensiktsmessig beitetrykk gjennom året.

2. Opprettholde og restaurere stier.

3. Tilrettelegge besøksmål på Lindåsen.

Tiltak:

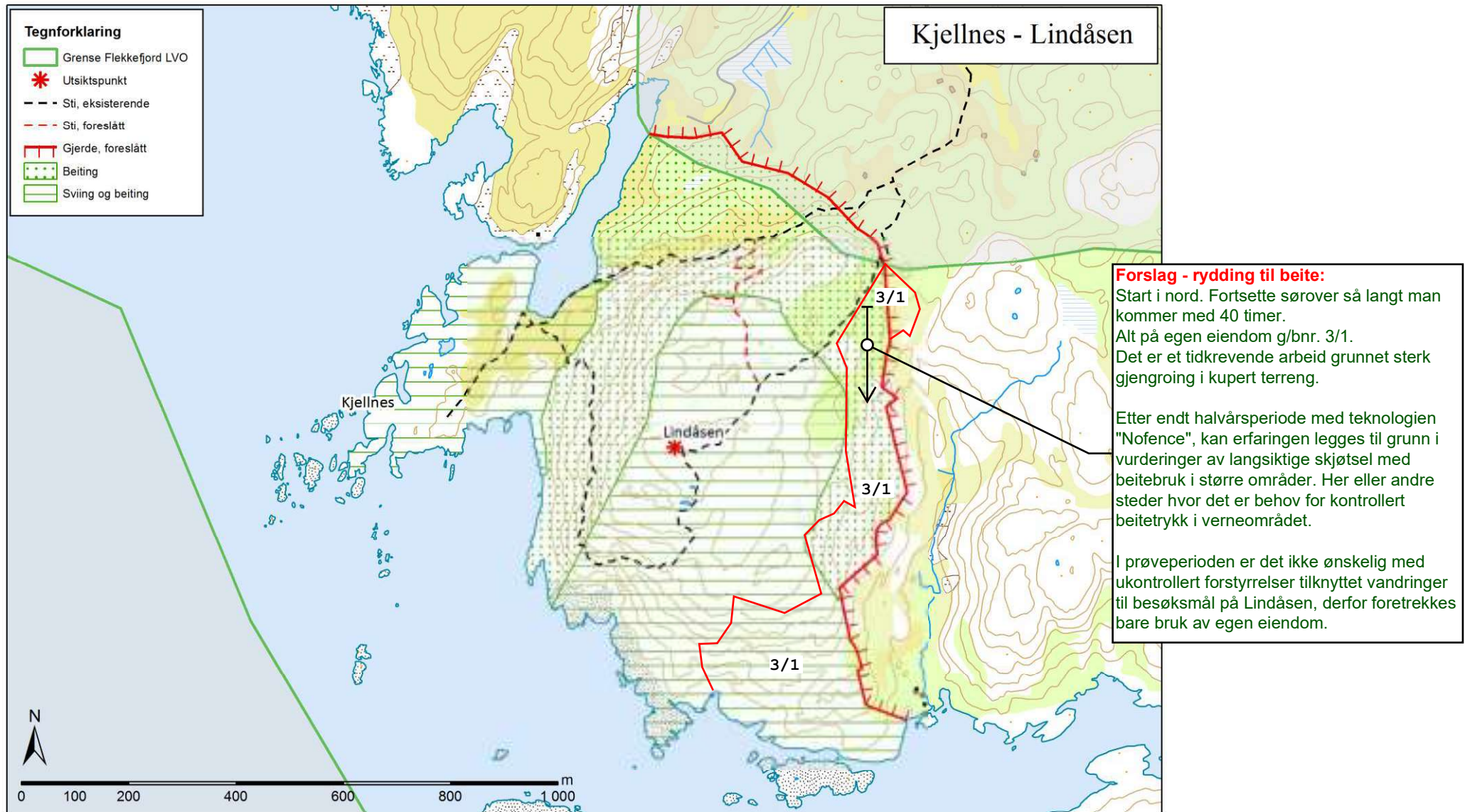
Beiting, gjerdning, rydding til beite, rydding av sti, sviing på Lindåsen, informasjonsplansje på Lindåsen

Lokalisering Sørvest på Hidra	Gnr/ bnr Våge 2/4,9 Sæle 3/1,6,8 Kjellnes 4/1,2,3,4,5,6,7	Grunneier Guttorm Wetteland m flere	Kontaktperson Gudmund Tønnessen (beiting) FOT (sti)
---	--	---	---

Områdebeskrivelse og dagens bruk	Åpent nes med mange kulturminner. Fint turområde med god utsikt. Kjellnes sommerbeites med ca 10 sauer.
Hovednaturtype	Naturbeitemark, sørvendt berg- og rasmark, kystlynghei.
Andre naturtyper	Skjøselsplan
Naturtilstand	Kjellnes er i god hevd. Lindåsen er gjengrodd. 0,2 km ² lynghei på sørsiden av Lindåsen.
Tidligere bruk	Vinterbeiting felles på Kjellnes og Lindåsen fra 29. sept til 3. mai fram til midten på 1990-tallet. 12-15 sekker med kunstgjødsel fram til ca 2002 på Kjellnes.
Avtalebehov	Sti mellom Lindåsen
Merknader	Sør for Lindåsen er en bratt skråning ned mot storhavet, med lokalt sjeldne planter. "Vetten på Hitterø" er et viktig kulturminne. Ødegrend fraflyttet på 1800-tallet. Grasdominert fukteng med innslag av tørreng på Kjellnes. Gravrøys på pynten av neset. Tilbud om skjærgårdspark på Kjellnes.

Oppstartstiltak	Oppstart	Areal/ lengde	Kostnads- overslag	Ansvarlig/Utfører
Skjøselsplan inkl bevaringsmål	2011	550 dekar	35 000	Konsulent
Rydding til beite	2011	30 dekar	35 000	
Gjerdning	2011	1 500 m	120 000	
Rydde avfall	2011	800 m	8 000	
Rydde sti vest for Rågeheia	2011	500 m	10 000	FOT
Infoplansje	2012		20 000	

Driftstiltak pr år fram til 2015	Areal/ lengde	Kostnads- Overslag	Ansvarlig/Utfører
Beiting	550 dekar	5 500	
Sviing på Lindåsen	5 dekar	1 000	
Vedlikehold sti	6 km		FOT
Rydde avfall	800 m	4 800	

Figur 12. Kjellnes-Lindåsen tiltak i Flekkefjord landskapsvernområde.

VEDLEGG 3:

KJELLNES/LINDÅSEN RESTAURERING – (tekst fra søknad om 2018 midler)

Prioritet:	4
Navn på tiltaket:	KJELLNES/LINDÅSEN RESTAURERING
Tiltakskategori:	Restaurering
Tiltakstype:	Annet (utdypes i merknadsfeltet)
Verneområde:	Flekkefjord landskapsvernområde
Økonomisk ansvarlig:	Forvaltningsmyndighet
Omsøkt beløp:	Kr 300 000
Tiltaket er videreføring av pågående prosjekt?	Nei
Tiltaket har forankring i skjøtsels- eller forvaltningsplan?	Ja
Er tiltaket flerårig?	Ja

Beskrivelse av tiltaket:

KJELLNES/LINDÅSEN: Dette er en tre-års restaurering og skjøtselstiltak som er forankret i både den gammel og nye forvaltningsplanen. Prosjektet er i samarbeid med Flekkefjord kommune og grunneierne. Flekkefjord kommunen skal bidra med 200.000 kr. og vil også bidra som konsulent. Flekkefjord lvo har vært nedprioritert for flere år og området er alvorlig gjengrodd med veldig vanskelig tilgang. Prosjektet innebærer å ordne veien først og fremst for å få tilgang til området. Deretter, restaureringstiltak som inkludere restaurering av kystlynghei, oppretthold naturbeitemark, og gjerding.